

Wstęp do ekonomii

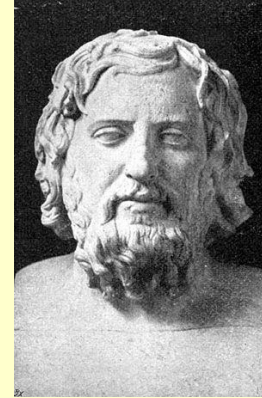
Podstawowe pojęcia i terminy

- ***Ekonomia?***
- ***Oikonomikos vs chremastics***
- ***Chremata*** – bogactwo
- ***Oikos*** – dom, gospodarstwo, ***nomos*** – prawo
- **Economia = prawa dotyczące zarządzania gospodarstwem 😊**

Podstawowe pojęcia i terminy

- Ksenofont (439-355 p.n.e.)

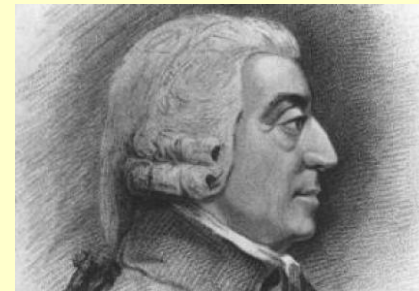
Oikonomikos

- **Adam Smith** (1723-1790)

An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (1776).

(Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów)

Mikroekonomia i makroekonomia

Mikroekonomia – „małe” jednostki gospodarcze

- konsumenci
- producenci
- właściciele środków produkcji

Mikroekonomia i makroekonomia

Makroekonomia – „duże gospodarstwa”

- wielkie agregaty – PKB
- globalna podaż i globalny popyt
- bezrobocie
- inflacja
- wzrost gospodarczy
- handel międzynarodowy

Ekonomia pozytywna i normatywna

- Ekonomia **pozytywna** – zajmuje się obiektywnym opisywaniem faktów.
- Ekonomia **normatywna** – opiera się na (subiektywnych) sądach wartościujących.

Ekonomia pozytywna i normatywna

- Społeczeństwo powinno zapewnić wszystkim obywatelom mieszkania.
- W Wielkiej Brytanii stopa bezrobocia jest obecnie niższa niż we Francji.
- Warszawska giełda odnotowała ostatnio wzrost.

Ekonomia pozytywna i normatywna

- Płaca minimalna jest czymś absolutnie szkodliwym ponieważ powoduje wysokie bezrobocie i inflację.
- Bogaci powinni być dużo wyżej opodatkowani niż biedni.
- W przypadku dóbr luksusowych obniżenie ceny spowoduje obniżenie wielkości popytu na te dobra.
- Obecny rząd jest najlepszym/najgorszym rządem w historii kraju.

Podstawowe pojęcia i terminy

Dobra **ekonomiczne** versus dobra **wolne**
(powietrze; woda?)

Rzadkość zasobów:

- ziemia
- siła robocza
- kapitał

Podstawowe pojęcia i terminy

Wybór **racjonalny** versus wybór **realny**

- hierarchia potrzeb (cieknący dach?)
- dostępność środków (stan konta?)

Kryteria dokonywania **racjonalnego** wyboru:

- uzyskanie maksymalnego rezultatu przy wykorzystaniu minimum środków (10 czekolad w Tesco czy na stacji benzynowej?)
- uzyskanie maksymalnego rezultatu z danych zasobów (50 zł na placki ziemniaczane czy sushi?)

Koszt alternatywny (koszt utraconych możliwości)

Koszt alternatywny (*koszt utraconych możliwości*) podjętej decyzji to potencjalne możliwości utracone w skutek podjęcia tej decyzji.

Koszt alternatywny

Jednostki:

- Snickers zamiast Marsa
- Studia w PJATK zamiast nowego samochodu
- Wakacje na Florydzie zamiast naprawy dachu

Koszt alternatywny

Firma:

- Nowy komputer zamiast nowego faksu
- Nowi pracownicy zamiast nowej ciężarówki

Rząd:

- Nowe drogi zamiast nowych szpitali
- Nowa broń zamiast zasiłków

Wstęp do mikroekonomii – podstawowe pojęcia

Podstawowe pojęcia

- Wartości krańcowe (marginalne)
- *Ceteris paribus*
- Struktura rynku
- Elastyczność podaży i popytu pppppp

Podstawowe pojęcia – wartości marginalne

Koszt/zysk/użyteczność:

- Całkowity (*total*)
- Przeciętny (*average*)
- Marginalny/krańcowy (*marginal*)

Podstawowe pojęcia – wartości marginalne

Prawo malejącej użyteczności krańcowej:

W miarę nabywania/spożywania kolejnych jednostek danego dobra użyteczność każdej dodatkowej jednostki jest coraz mniejsza.

Struktura rynku

- Konkurencja doskonała
- Monopol
- Duopol
- Oligopol
- Konkurencja monopolistyczna
- Monopson

Konkurencja doskonała

Bardzo wielu producentów/sprzedawców oferujących taki sam towar.

Monopol

Na rynku jest tylko JEDEN
producent/sprzedawca.

Duopol, oligopol

- **Duopol:** na rynku jest **dwóch** producentów/sprzedawców.
- **Oligopol:** na rynku panuje **kilku** producentów/sprzedawców.

Konkurencja monopolistyczna

Dość duża liczba producentów/sprzedawców sprzedających podobne, ale nie identyczne towary.

Monopson

Jeden odbiorca/kupujący.

Popyt (demand) i podaż (supply)

Główne czynniki mające wpływ na wielkość popytu konsumentów:

- potrzeby
- dochód
- ceny

Cena (P) i popyt (D)

- $P \uparrow \rightarrow D \downarrow$
- Paradoksy:
 - Paradoks Giffena
 - Paradoks Veblena

Cena i popyt – paradoks Giffena

Dobro Giffena – dobro niższego rzędu, które nie ma bliskich substytutów i którego konsumpcja stanowi tak znaczącą część wydatków konsumenta, że zmiana w jego cenie ma znaczący wpływ na realny dochód konsumenta.

Cena i popyt – paradoks Veblena

Dobro Veblena – dobro luksusowe, którego cechą dystynktywną jest wysoka cena

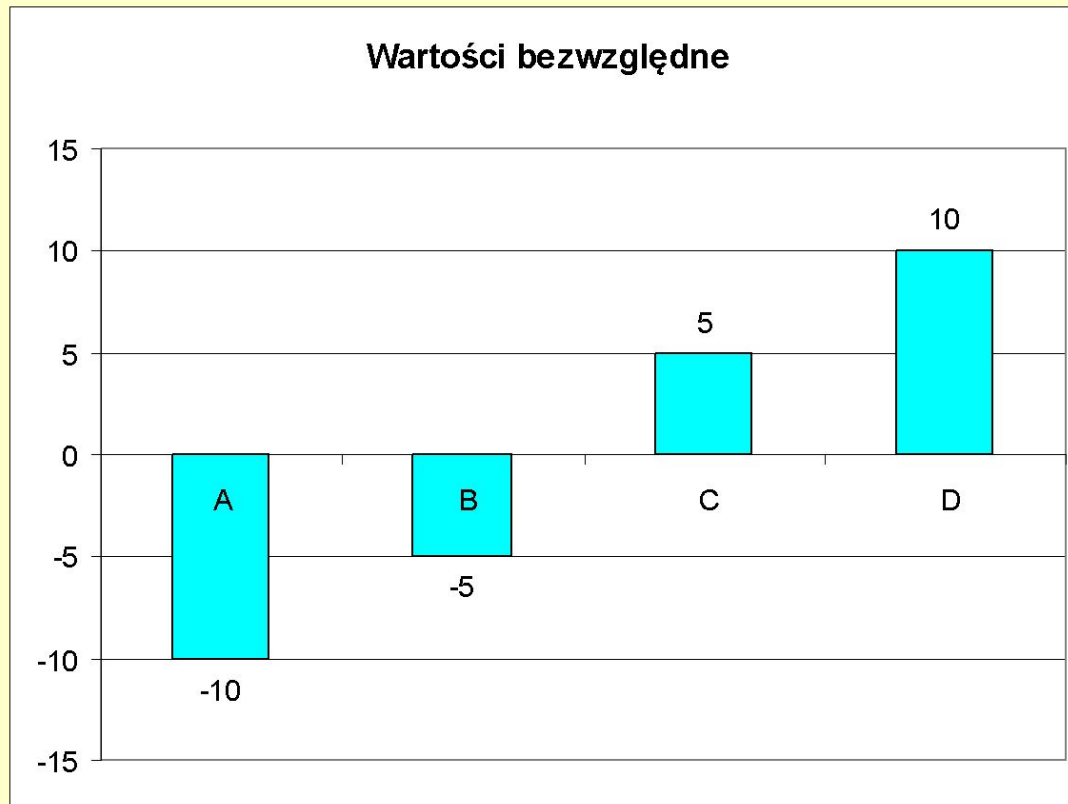

Elastyczność cenowa popytu

$$E_{dp} = \frac{\% \text{ zmiana popytu na produkt } X}{\% \text{ zmiana ceny produktu } X}$$

E_{dp} – w większości przypadków UJEMNA

Wartości bezwzględne

Elastyczność cenowa popytu

- $E_{dp} > 1$ – popyt elastyczny
- $E_{dp} < 1$ - popyt nieelastyczny/sztywny
- $E_{dp} = 1$ - elastyczność jednostkowa
- $E_{dp} = 0$ - popyt doskonale nieelastyczny/sztywny (brak bliskich substytutów)
- $E_{dp} = \infty$ (nieskończoność) - popyt doskonale elastyczny (konkurencja doskonała)

Elastyczność mieszana popytu

$$E_{dx(py)} = \frac{\% \text{ zmiana popytu na produkt } X}{\% \text{ zmiana ceny produktu } Y}$$

Elastyczność mieszana popytu

1. Dobra komplementarne (kawa i śmietanka)

$E_{dx(py)}$ – ujemna

Cena kawy $\uparrow$, *ceteris paribus*

Popyt na śmietankę $\downarrow$

2. Substytuty (masło i margaryna)

$E_{dx(py)}$ – dodatnia

Cena masła $\uparrow$, *ceteris paribus*

Popyt na margarynę $\uparrow$

Elastyczność dochodowa popytu

$$E_{di} = \frac{\% \text{ zmiana popytu na produkt } X}{\% \text{ zmiana dochodu}}$$

1. Dobra normalne:

- dobra podstawowe
- dobra luksusowe

2. Dobra niższego rzędu

Elastyczność dochodowa popytu

Dobra normalne: $E_{di} > 0$

1. Dobra podstawowe:

$$0 < E_{di} < 1$$

2. Dobra luksusowe:

$$E_{di} > 1$$

Elastyczność dochodowa popytu

Dobra niższego rzędu:

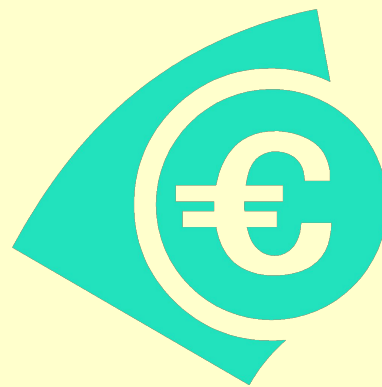
$$E_{di} < 0$$

TANIA ODZIEŻ *z klasą*

Wiedza ekonomiczna w jednym zdaniu: Tanstaafl

- There Ain't No Such Thing As A Free Lunch

Ćwiczenie 1

Cena śliwek wzrosła o 12%, a popyt na śliwki spadł o 10%. Oznacza to, że popyt na śliwki jest:

- a) elastyczny
- b) nieelastyczny
- c) doskonale elastyczny
- d) doskonale nieelastyczny

Ćwiczenie 1

Cena śliwek wzrosła o 12%, a popyt na śliwki spadł o 10%. Oznacza to, że popyt na śliwki jest:

- a) elastyczny
- b) nieelastyczny**
- c) doskonale elastyczny
- d) doskonale nieelastyczny

Ćwiczenie 2

$E_{dx(py)}$ dóbr A i B jest dodatnia. Oznacza to, że dobra A i B są:

- a) niezależne
- b) wolne
- c) dobrami komplementarnymi
- d) substytutami

Ćwiczenie 2

$E_{dx(py)}$ dóbr A i B jest dodatnia. Oznacza to, że dobra A i B są:

- a) niezależne
- b) wolne
- c) dobrami komplementarnymi
- d) substytutami**

Ćwiczenie 3

E_{di} jest:

- a) zawsze ujemna
- b) zawsze dodatnia
- c) w większości przypadków dodatnia
- d) w większości przypadków ujemna

Ćwiczenie 3

E_{di} jest:

- a) zawsze ujemna
- b) zawsze dodatnia
- c) w większości przypadków dodatnia**
- d) w większości przypadków ujemna

Ćwiczenie 4

E_{dp} dobra X = 0. Oznacza to, że:

- a) jeśli zmieni się cena dobra X, popyt na X pozostanie taki sam (nie zmieni się)
- b) jeśli zmieni się cena dobra X, popyt na X zmieni się w tej samej proporcji
- c) jeśli zmieni się cena dobra X, popyt na X zmieni się w innej proporcji
- d) cena dobra X jest stała i nie może się zmienić

Ćwiczenie 4

E_{dp} dobra X = 0. Oznacza to, że:

- a) jeśli zmieni się cena dobra X, popyt na X pozostanie taki sam (nie zmieni się)**
- b) jeśli zmieni się cena dobra X, popyt na X zmieni się w tej samej proporcji
- c) jeśli zmieni się cena dobra X, popyt na X zmieni się w innej proporcji
- d) cena dobra X jest stała i nie może się zmienić

Ćwiczenie 5

Które z następujących par dóbr będą prawdopodobnie mieć dodatnią $E_{dx(py)}$?

- a) rower górski i podręcznik do Business English
- b) jabłko i pomarańcza
- c) Volvo i benzyna
- d) jabłko i gazeta

Ćwiczenie 5

Które z następujących par dóbr będą prawdopodobnie mieć dodatnią $E_{dx(py)}$?

a) rower górski i podręcznik do Business English

b) jabłko i pomarańcza

c) Volvo i benzyna

d) jabłko i gazeta

Ćwiczenie 6

E_{di} mydła „Słodka Róża” wynosi – 1,2. Jeśli ludzie, którzy dotąd kupowali „Słodką Różę” dostaną podwyżkę w wysokości 6%, sprzedaż mydła:

- a) wzrośnie o 1,2 %
- b) wzrośnie o 1,2 %
- c) spadnie o 7,2%
- d) spadnie o 12%

Ćwiczenie 6

E_{di} mydła „Słodka Róża” wynosi – 1,2. Jeśli ludzie, którzy dotąd kupowali „Słodką Różę” dostaną podwyżkę w wysokości 6%, sprzedaż mydła:

- a) spadnie o 1,2 %
- b) wzrośnie o 1,2 %
- c) spadnie o 7,2%**
- d) spadnie o 12%

Ćwiczenie 7

E_{dp} kanapek „Mniam mniam” = 0,5. Cenę kanapek podwyższono do 14 zł za kanapkę. W rezultacie sprzedaż spadła z 850 do 680 kanapek dziennie. Jaka była początkowa cena „Mniam mniam”?

- a) 7 zł
- b) 10 zł
- c) 8 zł
- d) 3,5 zł

Ćwiczenie 7

E_{dp} kanapek „Mniam mniam” = 0.5. Cenę kanapek podwyższono do 14 zł za kanapkę. W rezultacie sprzedaż spadła z 850 do 680 kanapek dziennie. Jaka była początkowa cena „Mniam mniam”?

a) 7 zł

b) 10 zł

c) 8 zł

d) 3,5 zł

Ćwiczenie 8

Cena spaghetti wzrosła o 30%, a w rezultacie popyt na czerwone wino spadł o 3%. Możemy stąd wywnioskować, że:

- a) te dwa dobra są bliskimi dobrami komplementarnymi
- b) te dwa dobra są słabymi substytutami
- c) te dwa dobra są słabymi dobrami komplementarnymi
- d) te dwa dobra są bliskimi substytutami

Ćwiczenie 8

Cena spaghetti wzrosła o 30%, a w rezultacie popyt na czerwone wino spadł o 3%. Możemy stąd wywnioskować, że:

- a) te dwa dobra są bliskimi dobrami komplementarnymi
- b) te dwa dobra są słabymi substytutami
- c) te dwa dobra są słabymi dobrami komplementarnymi**
- d) te dwa dobra są bliskimi substytutami

Ćwiczenie 9

Jeśli popyt na drukarki wzrośnie o 15% w następstwie spadku ceny komputerów o 30%, to możemy wysnuć z tego wniosek, iż:

- a) $E_{dx(py)}$ jest ujemna i dobra te są dobrami komplementarnymi
- b) $E_{dx(py)}$ jest ujemna i dobra te są substytutami
- c) Nie ma związku między tymi dobrami
- d) $E_{dx(py)}$ jest dodatnia i dobra te są dobrami komplementarnymi

Ćwiczenie 9

Jeśli popyt na drukarki wzrośnie o 15% w następstwie spadku ceny komputerów o 30%, to możemy wysnuć z tego wniosek, iż:

- a) $E_{dx(py)}$ jest ujemna i dobra te są dobrami komplementarnymi
- b) $E_{dx(py)}$ jest ujemna i dobra te są substytutami
- c) Nie ma związku między tymi dobrami
- d) $E_{dx(py)}$ jest dodatnia i dobra te są dobrami komplementarnymi

Ćwiczenie 10

Cena samochodów Audi spadła o 8%, a następnie popyt na samochody Mercedesa spadła o 2%. Wynika z tego, że $E_{dx(py)}$ w tym przypadku wynosi:

- a) +2,0
- b) -0,25
- c) +0,25
- d) +0,5

Ćwiczenie 10

Cena samochodów Audi spadła o 8%, a następnie popyt na samochody Mercedesa spadła o 2%. Wynika z tego, że $E_{dx(py)}$ w tym przypadku wynosi:

- a) +2,0
- b) -0,25
- c) +0,25**
- d) +0,5